

Een moderne Eurokotter in de polder

Palingkwekerij Frys Aqua loopt boven verwachting

door Gijs v.d. Bent (Visserijnieuws)

KOLHORN - Midden in een Noordhollandse polder, een beetje verscholen achter bedrijfsgebouwen, bevindt zich de palingkwekerij Frys Aqua van Gert-Jan Visser uit Den Oever. De Wieringer ex-visser heeft hier, met hulp van zijn assistenten Frans Evers en Harry Post en compagnon Jan Marees, de zorg over ongeveer een miljoen palingen, palinkjes en glasalen, verdeeld over 40 bakken in twee systemen en een glasaalsysteem. Opgestart in april 1991, is de kwekerij sinds december 1991 volledig self-supporting, wat betekent dat het systeem vol is. Uiteraard moet alleen de glasaal steeds (uit het buitenland) aangekocht worden. De kwekerij is opgezet volgens het Inter Aqua-systeem uit Denemarken, een land met een traditie op viskweekgebied. Visser is tevreden; de groei is beter dan voor mogelijk werd gehouden. Het opzetten van een kwekerij gaat niet zomaar. Duidelijk wordt dat Visser de kwekerij runt als een familiebedrijf, waar constant op 'de kleintjes' wordt gelet.

Vier jaar geleden verkocht Gert-Jan Visser zijn kotter WR 69. Na wat rondgekeken te hebben begon Visser met de import van Victoria-baars uit Afrika. Via een Belgische handelaar komt er per week tweeëneenhalve ton Victoria-baars uit Oeganda in Nederland binnen. Omdat hij de enige in Nederland is die deze vis vers importeert, zal bijna alle Victoria-baars in de handel en horeca door Visser geïmporteerd zijn.

Visser: „Ik regel de import vanuit Den Oever. Gelukkig heb ik er niet veel werk aan, want nu met de kwekerij heb ik er eigenlijk geen tijd meer voor.”

Door een neef raakte Visser geïnteresseerd in de visteelt. De mogelijkheden van de meervalkweek werden onderzocht, maar bij nader inzien besloot men hiervan af te zien.

Het kweken van paling leek aantrekkelijker. Daarvoor moest er meer ruimte komen dan de schuur die men eerst op het oog had. Via compagnon Jan Marees heeft Visser nu de be-

schikking over 1000 vierkante meter. „En dat heb je ook wel nodig”, aldus Visser.

Teeltbegeleider

Twee jaar geleden werd een subsidie aangevraagd. Uiteindelijk kon in januari 1991 met de bouw begonnen worden, in april ging de eerste glasaal erin en in mei de pootaal. Vorig jaar zijn zo'n 400.000 pootaaltjes aangekocht, naast de glasalen die steeds ingebracht worden.

Visser wordt bijgestaan door teeltbegeleider Frans Evers, afgestudeerd ingenieur in de viskweek, en technisch assistent Harry Post. Frans Evers werkt hier halve dagen, en werkt de rest van z'n tijd nog op een andere palingkwekerij.

Met de Kerst kon er voor het eerst geoogst worden; 1500 kilo. Voor 1992 wordt gerekend op een productie van 50 ton. „Het is de bedoeling dat we ongeveer 1000 kilo per week gaan



Gert-Jan Visser (rechts) met teeltbegeleider Frans Evers, bij een kweekbak met voederapparaat.

afleveren. Gezien de vooruitgang die we geboekt hebben, moet dat te doen zijn. De groei is zelfs beter dan we voor mogelijk hebben gehouden", vindt Visser.

In het algemeen zijn in Nederland de grootste problemen van vis kweken onder de knie. Het opstarten van een kwekerij hoeft dan ook niet zoveel tijd meer te kosten als een aantal jaren geleden. „De sector is nog in de groei en het kweekbedrijf ontwikkelt zich nog steeds. Het eind is nog lang niet in zicht. Wijzelf zijn in enkele maanden al zo goed vooruit gegaan, dat ik optimistisch ben over de toekomst.”

Inter Aqua

Visser heeft gekozen voor het systeem van Inter Aqua. Visser: „Er is onderling veel contact tussen alle gebruikers van dit Deense sys-

teem. Eens in de twee maanden komen we bij elkaar en bespreken we de problemen en de nieuwste ontwikkelingen. Dat werkt erg prettig. Het is trouwens een zeer gemêleerd gezelschap; je komt van alles tegen bij die nieuwe viskwekers.”

Onder de nieuwe kwekers zijn veel agrariërs, die gezien de aard van het viskweekbedrijf wel op hun plaats zijn. „De palingkwekerij is een soort bio-industrie. Ook hier geldt dat in het laatste beetje extra groei je winst zit”, zegt een stellige Visser.

Behalve als een bio-industrie moet je een palingkwekerij volgens de Wieringer kweker als een familie-bedrijf zien: „Het is net een veehouderij. Het personeel kan echt niet allemaal om 17.00 uur naar huis, want er moet constant op de kleintjes gelet worden. Ook in het week-

end." Die kleintjes, dat zijn de palingen, waarvan er zich achter de haldeuren ongeveer een miljoen bevinden.

Zo schoon mogelijk

„Niet met je fikken in de bak!“, zegt Visser resoluut als geprobeerd wordt een van die miljoen palingen aan te raken. „De hele clou is het schoonhouden van het water. Er gaat per week 1,5 ton voer in en dat moet er uiteindelijk ook weer uitgefilterd worden. Zo schoon mogelijk opkweken, dan heb je door de optimale omstandigheden geen last van ziektes.“ In de hal is het tamelijk donker. De bakken staan in drie rijen, met aan elk uiteinde twee filters. De filters zien eruit als grote graansilo's. Boven de filters het blauwige UV-licht, dat bepaalde bacteriën doodt.

Visser noemt enkele cijfers: „Drie keer per uur wordt er 280 kubieke meter water ververst. Het gebruik ligt echter maar op ongeveer 20 kuub per dag. De temperatuur is 23 graden, maar erg veel energie hoeft je er niet in te stoppen; de paling geeft zelf ook warmte.“ Wat er uiteindelijk na de biologische filtering als afvalwater afgevoerd moet worden is niet veel. De weinige mest die in de bezinkput overblijft is van zeer goede kwaliteit.

Droogvoer

In de bakken heerst flinke beroering, want het is voedertijd. Een massa paling draait zich om een draad die in het water hangt. Deze beweging zorgt dat de toevoer van voedsel op gang komt. Zouden de palingen genoeg gegeten hebben, dan stopt de voedseltoevoer. Visser denkt dat sommige bakken juist wat meer voer kunnen gebruiken. De groei gaat elke dag door, en grotere paling eet nu eenmaal meer. De 1,5 ton voer die er bij Frys Aqua per week doorheen gaat, is voor het merendeel droogvoer van 100 procent vaste stof. Het voornaamste bestanddeel is visolie van de Deense vismeelindustrie. Het kan raar lopen in de wereld.....

De kleinste glasaaltjes krijgen eerst kabeljauwkuit, wat ze erg graag lusten. De gewenning

aan droogvoer is altijd een hekel punt geweest in de palingkweek, en de discussie daarover loopt nog steeds. Naarmate de paling groter wordt, worden de verstrekte brokjes steeds groter.

De gang van een paling door de hele kwekerij is logisch. Nadat het glasaaltje is opgekweekt komt het in een van de 40 bakken terecht. Hier groeit de ene paling harder dan de andere. „Je blijft sorteren“, zegt Visser. Dat sorteren gaat met behulp van pompen en automatische sorteermachines. Al de tijd in de kwekerij wordt de paling continu gecontroleerd. Elke dag worden watermonsters van de drie systemen onderzocht. De groei van de paling wordt steeds bijgehouden. „Een constant doorgroeiende paling geeft beter vlees“, weet Visser.

Keurmerk

Als de palingen het aflevergewicht van 130 gram bereikt hebben mogen ze uitzwemmen. Ze krijgen dan geen voedsel meer. Daarna gaan ze met de handelaar mee.

Visser: „En dan hebben we het dus over een uitstekend produkt voor de handel en voor de consument.“ Welk gedeelte van de paling op de Nederlandse markt nu van kwekerijen afkomstig is, weet Visser niet precies, want Nederland is het distributiecentrum van heel Noord-West Europa voor paling.

Wel weet hij dat de Hollandse kweekpaling van zeer goede kwaliteit is, ten opzichte van de buitenlandse concurrenten. „Als je veel palingen van 100 gram van precies dezelfde maat op een hoop ziet liggen, is dat bijna zeker kweekaal. Verder kan je het natuurlijk niet onderscheiden van paling van andere afkomst. Teeltbegeleider Frank Evers voegt hieraan toe dat er binnenkort waarschijnlijk een keurmerk gaat komen voor Hollandse kweekaal. „Als de consument een absoluut schoon produkt wil, van gelijke maat en kwaliteit, dan moet hij weten wat-ie koopt.“

Computerprogramma's

Terwijl Harry Post een watertank repareert, is Evers bezig met het afwegen van de bakjes

voer voor de volgende etensronde. Visser wijst bij het verlaten van de kwekerij nog even op de generator, voor als de stroom mocht uitvallen. „Alles bij elkaar staat hier een moderne Eurokotter“, stelt hij beeldend vast, z'n kwekerij overziend.

In zijn kantoor komt Visser nog terug op de opmerking over de bio-industrie. „Je hoort al over genetische manipulatie van kweekpaling. Dat is natuurlijk onzin, want we kunnen ze niet eens voortplanten. Het uitgangspunt is altijd

natuurlijke paling. Verhalen over 'dikbilpaling' zijn dus uit de lucht gegrepen.“

Tot slot wijst Visser op de omvangrijke administratie die bijgehouden moet worden. „Wat je precies in je kwekerij hebt, hoe de groei is en hoeveel er gevoerd moet worden; allemaal zaken die je exact moet weten.

Computerprogramma's zijn daarbij onontbeerlijk, en vooral dankzij Frans Evers hebben we dat aspect bij Frys Aqua heel goed voor elkaar“, concludeert Visser tevreden.
